

Підтримку надає:

Федеральне міністерство
продовольства і
сільського господарства

на підставі рішення
Німецького Бундестагу

Німецько-український
агрополітичний діалог

Випуск 08/2021

при Національній асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України

МОНІТОРИНГ аграрного законодавства України

Липень 2021 року

1. Загальне аграрне законодавство (АПД)

Закони та інші нормативно-правові акти, які прийняті або набули чинності

Законопроекти, прийняті Верховною Радою України в першому читанні

Законопроекти, запропоновані у Верховній Раді України

2. Земельне законодавство (Фаховий діалог з земельних питань)

Детальний огляд земельного законодавства доступний за посиланням: <https://zem.ua/rizne/zakonodavstvo>

В серії публікацій «Моніторинг аграрного законодавства в Україні» розглядаються закони та нормативно-правові акти Верховної Ради <http://portal.rada.gov.ua/>, які мають вагомe значення для сталого розвитку аграрного сектору (тобто, суттєво впливають на сільське господарство та харчову промисловість).

Інформація з даного огляду не може розглядатися як юридична консультація. АПД та Фаховий діалог з земельних питань не несуть відповідальності за правильність тверджень.

Виконавці

Виконавець Фахового діалогу з земельних питань

Контакти:
АПД Україна
вул. Рейтарська, 29-б, 01030 Київ
info@apd-ukraine.de
www.apd-ukraine.de

1. Загальне аграрне законодавство (АПД)

Закони та інші нормативно-правові акти, які прийняті або набули чинності у липні 2021 року

Спрощення ввозу пестицидів для досліджень

Закон України «Про внесення змін до статті 4 Закону України «Про пестициди та агрохімікати» щодо ввезення пестицидів на митну територію України» № 1586-IX від 30.06.2021. Закон підписано Президентом України 29.07.2021.

Закон передбачає скасування обов'язкової державної реєстрації пестицидів в країні виробництва при ввезенні їх в Україну для проведення державних випробувань та наукових досліджень.

Окрім того, дозволяється застосування, зберігання, торгівля, рекламування та перевезення залишків препаратів протягом двох років після завершення терміну їхньої реєстрації.

Відкриття ринку землі

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення» № 552-IX від 31.03.2020. Закон набирає чинності 01.07.2021.

Положеннями Закону передбачається:

- скасування заборони на продаж земель сільськогосподарського (с/г) призначення приватної форми власності з 01.07.2021, при цьому:
  - з 01.07.2021 до 01.01.2024 право на покупку землі надається виключно фізичним особам – громадянам України;
  - з 01.07.2021 до 01.01.2024 передбачається обмеження на купівлю землі – не більше 100 га. в одні руки;
  - з 2024 року передбачається обмеження до 10 тис. га. землі в одні руки (фізичні та юридичні особи);
- заборона на продаж земель с/г призначення державної та комунальної форми власності;
- дозвіл на придбання землі юридичними особами, створеними і зареєстрованими за законодавством України, засновниками або кінцевими бенефіціарними власниками яких є не громадя-

ни України, не раніше з дня схвалення такого рішення на Всеукраїнському референдумі;

- заборона набуття права власності на земельні ділянки у наступних випадках:
  - іноземцям (навіть у випадку схвалення на референдумі) на землі державної та комунальної власності та на землі, які розташовані ближче 50 км від держкордону України (крім держкордону, який проходить морем);
  - юридичним особам, учасниками або кінцевими бенефіціарами яких є громадяни держави, визнаної Україною державою-агресором або державою-окупантом;
  - особам, які належали або належать до терористичних організацій;
  - юридичним особам, учасниками або бенефіціарами яких є іноземні держави;
  - юридичним особам, де неможливо встановити кінцевого бенефіціара;
  - юридичним особам, бенефіціари яких зареєстровані в офшорних зонах;
  - фізичним та юридичним особам, щодо яких застосовані санкції;
  - юридичним особам, зареєстрованим у державах, включених до списку тих, які не співпрацюють у сфері протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом.
- збереження переважного права орендаря на купівлю землі;
- можливість набуття банками права власності на земельні ділянки в порядку звернення стягнення на них як предмет застави (такі земельні ділянки мають бути відчужені банками на торгах протягом двох років із дня набуття права власності);
- встановлення мінімальної ціни продажу земельних ділянок с/г призначення до 01.01.2030 не менше їхньої нормативної грошової оцінки (НГО).

Диференційовані ставки ПДВ

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ставки податку на додану вартість при оподаткуванні операцій з постачання

окремих видів сільськогосподарської продукції» № 1600-IX від 01.07.2021. Закон підписано Президентом України 29.07.2021.

Закон передбачає:

- відновити ставку ПДВ на рівні 20% по операціях з імпорту та постачання на території України наступних позицій:
  - велика рогата худоба, жива;
  - свині, живі;
  - вівці, живі;
  - молоко незбиране;
  - жито;
  - овес;
  - насіння льону;
  - насіння та плоди інших олійних культур;
  - цукрові буряки;
- залишити ставку ПДВ на рівні 14% по операціях з постачання наступних позицій:
  - пшениця;
  - ячмінь;
  - кукурудза;
  - соєві боби;
  - насіння свиріпи та ріпаку;
  - насіння соняшнику.

Агрострахування з державною підтримкою

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правового регулювання страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» № 1601-IX від 01.07.2021. Закон підписано Президентом України 22.07.2021 та набирає чинності 24.07.2021.

Даним Законом запроваджується державна підтримка страхування с/г продукції. Серед ключових положень:

- збільшення ставки податку на дохід за договорами страхування с/г продукції на 0,5 відсоткового пункту з метою подальшого спрямування цих коштів на підтримку страхування зазначеної продукції;
- затвердження порядку надання державної підтримки с/г товаровиробникам, яка полягає у відшкодуванні до 60% вартості страхового платежу;
- визначення учасників ринку страхування, їхніх прав та обов'язків, об'єктів страхування, стра-

хових продуктів, ризиків та випадків, вимог до договорів страхування з державною підтримкою. Фермерські господарства та с/г кооперативи також отримують право на отримання державної підтримки для страхування с/г продукції.

- скасування положення щодо страхування с/г продукції через Аграрний страховий Пул.

Продаж державної землі через електронні аукціони

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо продажу земельних ділянок та набуття права користування ними через електронні аукціони» № 1444-IX від 18.05.2021. Закон набирає чинності 06.07.2021.

Даним Законом передбачається новий порядок продажу та передачі в користування земельних ділянок с/г призначення державної та комунальної власності та затверджується процедура проведення електронних торгів, визначення переможця, а також укладення договорів купівлі-продажу, оренди, емфітевзису, суперфіцію за результатами торгів. Детальніше див. «Моніторинг аграрного законодавства» вип. 07/2021.

Зміни у плануванні використання земель

Закон України «Про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо планування використання земель» № 711-IX від 17.06.2020. Закон набирає чинності 24.07.2021.

Закон містить низку змін та нововведень у земельній сфері, в т.ч.:

- розроблення нової містобудівної документації – комплексного плану просторового планування території територіальної громади, яка буде визначати вимоги щодо використання території як в межах, так і за межами населених пунктів. Затвердження вказаної документації буде здійснюватися сільськими, селищними, міськими радами.
- надання комплексному плану, генеральному плану населеного пункту, детальному плану території статусу не тільки містобудівної документації, а й документації із землеустрою;

- заміна «виду використання земельних ділянок» на «функціональне призначення територій»;
- цільове призначення в межах виду функціонального призначення території визначається власником земельної ділянки самостійно і не потребує розроблення проєкту землеустрою та його погодження у Держгеокадастрі;
- погодження зміни цільового призначення земельних ділянок необхідне лише у разі:
  - якщо земельна ділянка перебуває у користуванні на правах постійного користування, оренди, емфітевзису, суперфіцію, у заставі;
  - якщо земельна ділянка відноситься до земель оборони;
  - зміни цільового призначення земельних ділянок державної та комунальної власності природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного, історико-культурного, лісгосподарського призначення, внаслідок якої земельні ділянки виводяться із складу таких категорій тощо.
- запровадження оподаткування податком на дохід для фізичних осіб коштів, отриманих від продажу власної с/г продукції на землі понад 0,5 га. (для порівняння - раніше понад 2 га.);
- запровадження оподаткування земельним податком земельних ділянок, право власності на які не оформлено, але вони фактично використовуються;
- скасування звільнення від сплати земельного податку за земельні ділянки, надані закладам науки, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, у разі нецільового використання земельних ділянок;
- відновлення індексації нормативної грошової оцінки несільськогосподарських земель;
- запровадження для власників та користувачів земельних ділянок с/г призначення мінімального річного податкового зобов'язання (МПЗ)¹ з 1 га. в розмірі 5% від НГО;
- підвищення ставок рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів на 14,5%.

Законопроєкти, прийняті Верховною Радою України у першому читанні у липні 2021 року

Зміни в оподаткуванні аграріїв

Проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень» № 5600 від 02.06.2021. Законопроєкт прийнято в першому читанні 01.07.2021, готується на друге читання.

Серед головних змін в оподаткуванні аграрного сектору, що вносяться даним законопроєктом, є:

- заборона застосування єдиного податку 4-ї групи платників підприємствами, що розводять свійську птицю, страусів та перепелів;
- підвищення податку на дохід для фізичних осіб з 5% до 18% від продажу протягом року третього та наступних об'єктів нерухомості, в тому числі земельних ділянок;

Збільшення лісистості України

Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо збереження лісів» № 5650 від 11.06.2021. Законопроєкт прийнято в першому читанні 15.07.2021, готується на друге читання.

Головними положеннями законопроєкту є:

- визначення термінів «самозаліснена лісова ділянка» та ін., а також визначення механізму збереження самосійних лісів з подальшим веденням лісового господарства на цих територіях;
- заборона розорювання пасовищ і сіножатей до 01.01.2025;
- проведення інвентаризації відмінних від ріллі ділянок, які були передані з державної в комунальну власність, з метою виявлення природоохоронних ділянок та вжиття заходів для їхнього збереження;

¹ Мінімальне податкове зобов'язання не є додатковим податком чи збором. Це лише розрахункова сума (зобов'язання), з якою порівнюються сплачені податки. Ця розрахункова сума в повному обсязі сплачується лише у разі, якщо такі податки взагалі не сплачено

- надання Кабінету Міністрів України права погоджувати зміну цільового призначення лісів на землях всіх категорій, права надавати в постійне користування ліси державної форми власності для ведення лісового господарства;
- введення заборони на використання інвазійних видів дерев при лісорозведенні та ін.

При цьому до 01.01.2025 забороняється:

- передача у приватну власність та будь-яка господарська діяльність, крім ведення лісового господарства, на самозаліснених ділянках державної та комунальної форми власності;
- розорювання пасовищ і сіножатей на землях всіх форм власності;
- зміна виду угідь «пасовище», «сіножать», «степ», «чагарникова рослинність природного походження» на «рілля» на землях с/г призначення всіх форм власності.

Законопроєкти, запропоновані у Верховній Раді України у липні 2021 року

Передача в оренду земель оборони

Проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо орендної плати за передачу в оренду земель оборони, які придатні для ведення сільськогосподарської діяльності» № 5738 від 06.07.2021, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатори – Копитін І.В., Касай Г.О. та ін. (партія «Слуга народу»)).

Законопроєктом передбачається можливість передачі в оренду земель оборони, які придатні для ведення сільського господарства та які тимчасово не використовуються в інтересах Збройних Сил України (ЗСУ), з метою залучення додаткових джерел фінансування забезпечення житлом військово-службовців ЗСУ.

Обмеження сукупної площі землі в одні руки

Проект Закону «Про внесення змін до Земельного кодексу України щодо розміру сукупної площі земельних ділянок сільськогосподарського призначення» № 5771 від 15.07.2021, знаходиться на розгляді

ді у комітетах (ініціатор – Гончаренко О.О. (партія «Європейська солідарність»)).

Законопроєктом встановлюється, що:

- обмеження сукупної площі земельних ділянок с/г призначення, яка може перебувати у власності фізичних та юридичних осіб України, становить 500 га.;
- таке обмеження не поширюється на державу та територіальні громади.

Наразі Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення» № 552-IX (Про відкриття ринку землі) передбачено обмеження до 10 тис. га землі «в одні руки» фізичної та юридичної особи з 2024.

Посилення обмежень при купівлі землі

Проект Закону «Про внесення змін Земельного кодексу України щодо уточнення критеріїв набуття у власність земельних ділянок сільськогосподарського призначення» № 5771-1 від 19.07.2021, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатори - Устенко О.О., Качура О.А. (партія «Слуга народу»)).

Нормами законопроєкту пропонується:

- обмежити сукупну площу земельних ділянок с/г призначення, яка може перебувати у власності фізичних та юридичних осіб України, на рівні 500 га.;
- встановити додаткові умови для юридичних осіб, що планують купити земельні ділянки с/г призначення, а саме:
  - обробіток не менше 80% землі, що мають у володінні, протягом останніх 5 років на території громади, де знаходиться відповідна земельна ділянка;
  - незмінний склад учасників такої юридичної особи протягом трьох років до моменту набуття у власність відповідної ділянки;
- встановити тимчасово мінімальний розмір показника нормативної оцінки землі для цілей її продажу на рівні \$1200/га. (у перерахунку на гривню за офіційним курсом НБУ).

Спрощення реєстрації сортів рослин

Проект Закону «Про внесення змін до законів України «Про охорону прав на сорти рослин» та «Про насіння і садивний матеріал»» № 3680-д від 16.07.2021, знаходиться на розгляді у комітетах (ініціатори – Сольський М.Т., Шол М.В. та ін. (партії «Слуга народу», «За майбутнє», «Батьківщина», депутатська група «Довіра»)).

Даний законопроект є доопрацьованою версією з/п 3680 від 18.06.2020 та з/п 3680-1 від 06.07.2020 та удосконалює законодавство у галузі охорони прав на сорти рослин та насінництва. Для цього передбачається:

- зменшення кількості експертних та реєстраційних процедур та скасування більшості бюрократичних поточних документів (напр., процедури Формальної експертизи сорту, процедури виникнення прав на сорти рослин тощо);
- встановлення чітких строків щодо процедур експертизи сортів:
  - до 20 днів - розгляд заявки на сорт;
  - до 30 днів – на державну реєстрацію інтелектуальних прав на сорти рослин;
- уточнення та доповнення фахових термінів з урахуванням директив ЄС;
- спрощення процедури державної реєстрації сортів гібридного типу - батьківських компонентів;
- впроваджено нової інституції по процесу експертизи – Експерт сорту (службова особа експертного закладу, яка безпосередньо здійснює експертні дії по сорту). Таким чином, впроваджується міжнародна практика, при якій одна особа (експерт сорту) відповідальна за проходження усіх стадій експертизи сорту;
- вдосконалення принципу сплати державного збору за підтримання майнових прав інтелектуальної власності на сорти, при якому власник сорту має право самостійно визначати період сплати за підтримку (кількість років) тощо.

Автори, редакція та контакти:

Підготовка проекту: Катерина Лелет

Моніторинг та редакція видання українською мовою: Марія Ярошко

Редакція видання німецькою мовою: Симан Юрк

Німецько-український агрополітичний діалог (АПД)

Тел. +38 066 598 14 40

info@apd-ukraine.de

www.apd-ukraine.de